

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3011/2017. (II. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.611/2015/2. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.630.746/2015/4. számú végzése, valamint a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 19.P.II.24.113/2014/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának közvetlen előzménye egy kártérítési ügy, melyben az indítványozók I., illetve II. rendű felperesként, a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ (1024 Budapest, Lövház u. 21., a továbbiakban: I. rendű alperes) és a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. (1132 Budapest, Váci út 45.; a továbbiakban: II. rendű alperes) alperesként vett részt. Ezt a kártérítési ügyet megelőzte egy korábbi kártérítési ügy, melyben az indítványozók az I. rendű alperestől, az Állami Autópálya Kezelő Zrt.-től (a továbbiakban: II. rendű alperesi jogelőd), valamint a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.-től (1134 Budapest, Váci út 45.) jogfenntartással 1 050 000 Ft, majd az eljárás kirendelt szakértő szakértői véleményét megismerve 4 900 000 Ft kártérítést követeltek. Ebben a korábbi perben az elsőfokú bíróság a II. rendű alperesi jogelődöt marasztalta, a többi alperessel szemben az indítványozók keresetét elutasította. Az indítványozók fellebbezésükben emelték meg követelésüket az említett mértékben, egyúttal nyilatkoztak, hogy a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt., valamint a II. rendű alperesi jogelőd felé kártérítési igényük nincs. A fellebbezés eredményeképpen a Fővárosi Törvényszék mindkét indítványozó tekintetében 2 950 000 Ft-ra emelte a marasztalás összegét; jogerős ítéletét a felülvizsgálati eljárásban a Kúria hatályában fenntartotta.
- [2] Ilyen előzményt követően, 2014. október 1-én az indítványozók benyújtották a jelen alkotmányjogi panasz eljárást megelőző per alapjául szolgáló keresetlevelet. Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy a korábbi perben született szakértői vélemény 13 760 000 Ft-ban jelölte meg a perbeli ingatlan forgalmi értékének csökkenését. Ebből a megítélt 4 900 000 Ft levonását követően fennmaradt 8 860 000 Ft kárösszegeből kértek összesen 2 000 000 Ft-ot elszámolni az alperesek terhére. Az indítványozók nem jelölték meg, hogy egymás közötti viszonyukban miként kérik az alperesek marasztalását.
- [3] Az első fokon eljáró Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság végzésében idézés kibocsátása nélkül elutasította az indítványozók keresetlevelét. Erre két jogalapon került sor. Egyrészt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 130. § (1) bekezdés *d*) pontja szerinti ítélt dolog állt fenn a felek (illetve a II. rendű alperes esetében annak jogelődje) között, mert ugyanabból a ténybeli alapból (szerződésen kívüli károkozás az M6 építése miatti értékcsökkenés révén), ugyanazon jog iránt (kártérítés) jogerős ítélet született. Másrészt nem teljesült a Pp. 130. § (1) bekezdés *i*) pontjára, valamint 124. § (2) bekezdés *a*) pontjára tekintettel a 121. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti határozott kereseti kérelem követelménye. Az elsőfokú végzéssel szemben az indítványozók fellebbeztek, arra hivatkozással, hogy nem áll fenn az ítélt dolog, mert nem lett elbírálva a tényállás azon része, amelyet a korábbi keresetben nem terjesztettek elő. A Fővárosi Törvényszék helybenhagyta az elsőfokú végzést az abban megjelölt mindkét idézés kibocsátása nélküli elutasítási ok alapján. A Kúria végzésében a Pp. 271. § (2) bekezdése alapján hivatalból elutasította az indítványozók felülvizsgálati kérelmét azért, mert a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték nem haladta meg a 3 000 000 Ft-ot.
- [4] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat az Alaptörvény V. cikkére, XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseire, továbbá XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére alapították. Hivatkozták és idézték az Alkotmánybíróságnak a tulajdonhoz való joggal kapcsolatban, 2012 előtt és után született, elvi jelentőségű határozatait. Hangsúlyozták, hogy a tulajdonhoz való jog korlátozása akkor alkotmányellenes, ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá ha annak súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan. Emellett rámutattak arra,

hogy a tulajdonkorlátozás alkotmányosan elfogadható indoka lehet annak közérdekűsége, ezért ezt az elemet is vizsgálni kell a konkrét esetben. Ezek alapján arra a következtetésre jutottak, hogy bár a tulajdonkorlátozás szükségességét annak közérdekűsége (az autópálya létesítése) megalapozta, az aránytalan volt, ugyanis az eljáró bíróságok a tulajdonelvonás teljes kompenzációját nem biztosították határozataikban, továbbá lehetőség lett volna olyan útépitési megoldásra, ami nem eredményezi a perbeli ingatlan értékcsökkenését. Az értékazonosság elvének megsértésével a bíróságok megsértették a tulajdon kisajátításának az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében rögzített kritériumait is.

- [5] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben állították – szintén az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva – a hatékony bírói jogvédelemhez, valamint az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét. Álláspontjuk szerint az új eljárásban eltérő ténybeli alapok merültek fel, amire nem voltak tekintettel az eljáró bíróságok, továbbá nem indokolták kellő alaposággal a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítását az ítélt dolog alapján.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [7] Az Abtv. 52. § (1), valamint (1b) bekezdése a határozott kérelem követelményét támasztja az alkotmányjogi panasszal szemben, továbbá meghatározza, mely feltételek teljesülése esetén számít a kérelem határozottnak. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Ilyen indokolás az Alaptörvény V. cikke, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem került előterjesztésre, ezért ebben a részében az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, így a határozott kérelem követelményének sem.
- [8] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült. Az indítvány végső soron nem irányul egyéb, mint a rendes bíróságok jogértelmezésének a megváltoztatására. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen tartózkodott. A tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése ugyanis a bíróságok feladata, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbírósként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el (ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]). Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Az indítványozók által hivatkozott hatékony bírói jogvédelem követelménye, valamint az indokolt bírói döntéshez való jog is ezt a rendeltetést hivatott betölteni. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tartalmát elvi jelentőséggel kifejtő 7/2013. (III. 1.) AB határozat szerint a hatékony bírói jogvédelem követelménye azt az elvárást jelenti, hogy „a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]]. Az indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát az Alkotmánybíróság – az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatát figyelembe véve – annak követelményeként határozta meg, hogy a bíróságok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes a bírósági döntés indokolása [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]]. A jelen esetben a rendelkezésre álló iratokból kitűnően az egyedi ügyben eljáró bíróságok az irányadó eljárás jogszabályoknak megfelelően döntöttek a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításáról, és döntésük indokairól beszámoltak, mert megjelölték azokat a körülményeket, amelyek megalapozzák a Pp. hivatkozott rendelkezéseinek alkalmazását, továbbá reagáltak az indítványozók által előadott jogi érvekre (nevezetesen a hivatkozott esetjogra). Az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amely azt valószínűsítene, hogy mindezen körülmények mellett a támadott döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jog sérelmét valószínűsítik meg. Az Alkotmánybíróság itt ismételtelen megjegyzi azt, hogy a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság, valamint a Fővárosi Törvényszék a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontja mellett a 130. § (1) bekezdés i) pontjára is alapította a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítását. Ez utóbbi vonatkozásban az indítvány nem tartalmaz semmilyen indokolást, így az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányán túl a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség ezen okból kifolyólag sem állapítható meg.

- [9] Nem állapítható meg az Abtv. 29. §-a szerinti befogadási kritérium teljesülése az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem. Az indítványozóknak lehetőségükben állt, hogy bírósághoz forduljanak és előadják álláspontjukat, előterjesszék követeléseiket, amivel ők éltek is, és az indítvány nem tartalmaz olyan alkotmányjogilag értékelhető indokolást, ami arra mutatna rá, hogy mindennek során a tulajdonhoz való jog sérelmét valószínűsítő körülmény merült volna fel.
- [10] Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését érintő részében nem mutat rá értékelhető alkotmányjogi összefüggésre egyfelől a kisajátítás és az ebből fakadó teljes, feltétlen és azonnali kártalanításhoz való jog, másfelől a szerződésen kívüli károkozás és az annak szankciójaként előírt kártérítési kötelezettség között. A kisajátítás „minden esetben tulajdonváltozást jelent, vagyis azt, hogy a tulajdonos – meghatározott feltételek mellett – túrni köteles, hogy addigi tulajdona közhatalmi aktus folytán más személy tulajdonába kerüljön” [3199/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [20]]. Az iratokból kitűnően a jelen egyedi ügyben nem került sor tulajdonváltozásra sem közhatalmi aktus folytán, sem bármely más okból, az ügy tárgya a változatlan tulajdoni helyzetű ingatlan forgalmi értékében beállott csökkenés miatti kártérítés, illetve annak összegszerűsége volt. Az Abtv. 29. §-a szerinti feltétel ezért ebben a vonatkozásban sem teljesült.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 24.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1212/2016.

